

що передбачає включення до тесту відкритих завдань для підвищення діагностичної достовірності результатів тестування за умови певного співвідношення кількості відкритих і закритих завдань.

Доведено, що паралельні за змістом і формою завдання в двох варіантах тесту, спрямовані на перевірку засвоєння одного й того самого елемента навчального матеріалу, але засобами різного мовно-операційного матеріалу (використання різних лексем, словосполучень і речень на застосування теоретичних знань), можуть різнитися показниками складності, зумовленими змістово-смысловими характеристиками мовного оформлення завдань (логічність, послідовність викладу, зв'язність тощо), мовною складністю формулювань (лексичною, синтаксичною) та рівнем якості мовного оформлення (мовних і мовленнєвих неточностей).

Розкрито, що засобами форми завдання й мовного оформлення його здійснюється *програмування способу опрацювання матеріалу*, що визначає когнітивну складність завдання. Операційно-діяльнісний компонент складності тестового завдання характеризується числом і характером операцій, які необхідно здійснити в процесі виконання завдання. Складність таких операцій визначається відповідним «поведінковим виміром вирішення проблем» або «виміром навиків», що співвідноситься з таксономією рівнів (або категорій) когнітивних дій (наприклад, за таксономією Блума (Bloom's taxonomy); системою глибини знань Н. Веба (Webb's Depth of Knowledge system); рамкою Тесту всебічного оцінювання у Флориді (Florida Comprehensive Assessment Test – FCAT); рамкою «TIMSS Advanced» та ін.)

З'ясовано, що зміна послідовності завдань у тесті також може впливати на зміну його складності в межах 5%, що в разі масштабного тестування відчутно впливатиме на результати великої кількості студентів, тому в такій ситуації оцінювання можливості випадкового упорядкування завдань у тесті необхідно уникати.

Виснувано, що операційно-діялісна складність виконання завдань регулюється програмованим числом когнітивних операцій у формі завдання, формулюванні завдання, супровідному матеріалі до завдання, у формі відповіді й зміні послідовності завдань (в разі масштабного нормативно-орієнтованого тестування): різними за складністю можуть бути не лише завдання різних форм, а й завдання, подані в одній і тій самій формі за наявністю/відсутністю і характером додаткового операційного матеріалу – речення, тексту, схеми тощо.

НАПРЯМИ ТА УМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

С. Г. Головка, кандидат іст. наук

Узагальнення результатів дослідження проблеми удосконалення державної підсумкової атестації здобувачів базової середньої освіти дало можливість визначити основні напрями його інституалізації як сертифікаційного оцінювання у формі зовнішнього незалежного оцінювання:

– як інструменту оцінювання результатів навчання учнів гімназії;

– як інструменту моніторингу навчальних досягнень здобувачів на завершальному етапі здобуття базової середньої освіти, механізму управління її якістю та забезпечення усвідомленого вибору спрямування подальшої профільної освіти;

– як механізму реалізації конкурсного принципу переходу здобувачів з одного рівня освіти на інший (зокрема, з гімназії до академічного або професійного ліцею).

Ключовими умовами цього процесу визначено:

– удосконалення нормативно-правового забезпечення реалізації державного підсумкового оцінювання в формі незалежного зовнішнього оцінювання, визначення чітких регулятивних норм, спрямованих на реалізацію ідеї завершення гімназійної освіти іспитами, після складання яких випускники отримують відповідні сертифікати;

– забезпечення державних гарантій дотримання конституційного права особи на освіту, оскільки сертифікаційне оцінювання пов'язане з конкурсними переходами з одного рівня освіти на інший;

– створення комфортного психологічного середовища для здобувачів базової освіти, які беруть участь у сертифікаційному оцінюванні, з урахуванням їхніх освітньо-вікових особливостей, забезпечення позитивного емоційно-ціннісного сприйняття (адаптація до процедур державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання, відпрацювання навичок самоорганізації і самоконтролю, вольової саморегуляції, розвиток уваги, пам'яті, мислення);

– систематичне використання тестових завдань для поточного контролю з метою формування в учнів навичок роботи з основними типами та формами завдань, що використовуються під час зовнішнього незалежного оцінювання, організація тематичного оцінювання у тестовій формі, глибока рівнева диференціація навчання;

– розроблення та запровадження дидактичних систем, що органічно поєднують можливості традиційного підручника, електронних засобів навчального призначення, електронних освітніх ресурсів, методів активного навчання (сторітелінг), формують у здобувачів гімназійної освіти навички приймати обґрунтовані рішення в умовах підвищеного напруження та обмеженого часу на вирішення завдань.

МЕХАНІЗМИ ТА УМОВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ФОРМ СЕРТИФІКАЦІЙНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

С. О. Науменко, кандидат пед. наук, старший науковий співробітник

Глобальні виклики сучасного світу зумовлюють кардинальні зміни освітньої галузі, зокрема, й процедур сертифікаційного оцінювання. У 2020 р. в багатьох країнах, зокрема, й в Україні, були відмінені державні іспити на етапі завершення базової середньої освіти. Іспити на рівні повної загальної середньої освіти, які є конкурсними (вступними у заклади вищої освіти), проводилися з використанням нових технологій. Наприклад, у Великій Британії підсумкова державна атестація здобувачів базової (General Certificate of Secondary Education) та повної загальної середньої освіти (A-Level) передбачала розрахунок балів Центром управління кваліфікаціями й іспитами (The Office of Qualifications and Examinations Regulation)